

International Observation Mission to Kosovo Municipal Elections 2009	
Misioni Ndërkombëtar i Vëzhgimit në Kosovë për Zgjedhjet komunale 2009	Međunarodna posmatračka misija - Lokalni izbori na Kosovu 2009

Preliminarna Izjava o prvom krugu lokalnih izbora i utvrđivanju rezultata

Iako je prvi krug lokalnih izbora sprovedenih u Republici Kosovo, protekao u mirnoj i uređenoj atmosferi, povrede postupka su zabeležene, a prolongirani proces finalizacije rezultata daju osnovu za neke sumnje.

Priština, 9. decembar 2009.

ENEMO međunarodna posmatračka misija nadgledala je izborni proces na Kosovu od početka oktobra i izdala je svoju preliminarnu izjavu 16. novembra 2009., (dostupnu na www.enemo.eu). Sledeća privremena izjava reflektuje nadgledanje izbora 15. novembra na dan izbora i proces prikupljanja i objavljivanja konačnih rezultata. Misija će ostati na Kosovu da nadgleda drugi krug izbora 13. decembra. Za više informacija molimo Vas pogledajte poslednji deo ovog dokumenta.

Centralna Izborna Komisija nastojala je da stvori neophodne uslove za efikasno i pozitivno sprovođenje izbornog procesa. Ovaj posao je obavljen na transparentan način kako bi se prevazišle prepreke i izazovi, na prvim izborima od sticanja nezavisnosti. Međutim, zbog nedostataka zabeleženih na dan izbora kao i izazova u procesu prikupljanja i certifikovanja nadgledanih rezultata, misija ENEMO bi želela da iskoristi ovu priliku da predstavi neke nalaze i preporuke za poboljšanja u drugom krugu.

Dan izbora

- Precizno uputstvo o tome koja su identifikaciona dokumenta prihvatljiva za glasanje je od suštinskog značaja u cilju sprečavanja uzdržavanja glasača. Drugi krug treba da predstavi priliku za preciznije instrukcije izbornih zvaničnika u pogledu na ovo pitanje, koja identifikaciona dokumenta su važeća i prihvatljiva za građane radi glasanja;
- Uočene neregularnosti i izjava ENEMO-a odnose se na činjenicu da su neki članovi biračkih odbora odobrili određene radnje koje se razlikuju od međunarodnih standarda. Značajan broj slučajeva porodičnog glasanja znači da tajnost glasanja nije sačuvana u tom pogledu. Stoga, 13. decembra članovi biračkih odbora trebalo bi da sprovedu proceduru glasanja u skladu sa Zakonom o Opštim Izborima i uputstvima izdatim od strane Centralne Izborne Komisije;
- Akteri bi trebali da se uzdrže od upotrebe javnih administrativnih resura tokom kampanje;

Prebrojavanje, objavljivanje i sertifikovanje rezultata

Centralna Izborna Komisija učinila je značajne napore za sprovođenje izbora u skladu sa međunarodnim standardima. Administrativne i tehničke greške načinjene na biračkim mestima (BM) i opštinskim izbornim komisijama (OIK) postale su očigledne tokom dugih i mukotrpnih sakupljanja rezultata u Centru za Prebrojavanje Rezultata (CPR). Proces nakon dana Izbora otkrio je nedostatke:

- ***Pakovanje i prenos materijala***

Proces prenosa materijala iz BM do OIK-a i zatim do CPR je trajao duže nego što je očekivano i nije bio u skladu sa originalnim rasporedom.

Proceduru pakovanja materijala nije poštovalo svo osoblje biračkih mesta i izborni materijali su zahtevali ispravke ili su nedostajali, što je dovelo do odlaganja brojanja jer su materijali sa izbornih mesta trebali biti smešteni u karantin radi daljih istraga.

- ***Objavljivanje rezultata***

Da bi se objavili prvi preliminarni rezultati CIK je odlučila da uvede sistem gde bi se SMS poruke slale iz svakog biračkog mesta. Sistem nije radio ali je CIK uspela da objavi preliminarne rezultate u roku od dva dana, na osnovu prebrojavanja glasova na nivou OIK-a.

Objavljeni preliminarni rezultati imali su medjutim nedoslednosti zbog nedostajućih rezultata sa nekih biračkih mesta i brojnih računskih grešaka izazvanih pogrešnim tumačenjem i konfuzijom medju akterima.

Konačni rezultati za Izbore za predsednike opština objavljeni su 27. novembra i sertifikovani 4. decembra, što je jedan dan pre početka kampanje za drugi krug. Konačni rezultati za Skupštine Opština objavljeni su 1. decembra.

- **Nivo tolerancije za greške tokom usaglašavanja**

Administrativne i greške u prebrojavanju primorale su CIK da uveća nivo tolerancije za neslaganja između broja potpisanih glasača na biračkim spiskovima i broja glasačkih listića u glasačkim kutijama. Novi nivo je postavljen do +/- 9 umesto +/- 3 kako je regulisano u izornim pravilima CIK-a.

Uprkos ovom visokom nivou tolerancije CIK-a, poništeni su rezultati iz šest biračkih mesta gde je nivo prevaziđen. Nikada nije bilo rasprave povodom eventualnog ponavljanja mogućnosti glasanja za ukinuta prava glasača na ovim biračkim mestima.

- **Sumnje vezane za odziv birača**

Iako sertifikovani rezultati pokazuju da je sveukupna izlaznost za prvi krug na Kosovu bila 44,7%, postojala su biračka mesta sa izuzetno visokim odzivom birača, više od 90% i nekoliko slučajeva sa 100% izlaznosti. Imajući u vidu prethodno utvrđene nedoslednosti u biračkim spiskovima gore navedena izlaznosti može pokrenuti neke sumnje. Pored toga, CIK je poništio rezultate sa dva biračka mesta sa više od 100% izlaznosti.

- **Proces žalbi i prigovora**

Komisija za Izborne žalbe i prigovore (KIŽP) je telo odgovorno za raspravu svih žalbi i prigovora u vezi sa izborima. KIŽP je do sada primila 340 žalbi od kojih je 214 presudjeno. Većina prihvaćenih žalba je rezultirala odlukama KIŽP-a da kazni političke entitete za kršenje Kodeksa ponašanja tokom perioda kampanje. Najznačajnija odluka odnosila se na poništavanje rezultata iz 15 biračkih mesta kao rezultat nepoštenih akcija biračkog osoblja povezanih sa manipulacijom biračkim spiskovima.

Bitno je da se ove akcije od strane osoblja biračkih mesta smatraju krivičnim delima i kao takve se dalje vode od strane odgovarajućih institucija.

KIŽP nije koristio svoje snage u skladu sa Zakonom o Opštim Izborima da naloži CIK-u ponavljanje glasanja za ovih 15 biračkih mesta. Stoga je glasačima uskraćena mogućnost da izraze svoju volju zbog nedoličnog ponašanja osoblja na biračkim mestima.

Ova izjava je takođe dostupna na albanskom i srpskom jeziku.

Medjutim, engleska verzija ostaje jedini zvanični dokument.

Evropska Mreža Organizacija za Nadgledanje Izbora (ENEMO) je grupa vodećih 22 organizacija iz 17 zemalja Istočne i centralne evrope i centralne Azije.

Članovi ENEMO organizacija pratili su više od 140 državnih izbora i više od 190,000 posmatrača je trenirano. ENEMO nastoji da podrži interes međunarodne zajednice u promociji demokratije u svom regionu anagžovanja, da proceni izborne procese i političko okruženje, kao i da ponudi tačne i precizne i nepristrasne posmatračke izveštaje. ENEMO međunarodne misije ocenjuju izborni proces upotrebom međunarodnih standarda za međunarodne izbore i standarde u procenivanju državnog zakonodavstva i ustava.

Sledeći poziv Predsednika Republike Kosovo, Dr. Fatmira Sejdiu-a za nadgledanje Lokalnih izbora 2009, 12. oktobra, glavni tim ENEMO-a stigao je i rasporedio 12 posmatrača u 6 timova koji pokrivaju celu teritoriju Kosova, da bi nadgledali predizborno okruženje uključujući političke

kampanje i aktivnosti izborne administracije uoči 15. novembra. Na dan izbora 15. novembra, ENEMO je rasporedio 106 posmatrača izbora koji su posetili 563 biračka mesta, u svim opštinama na Kosovu gde su izbori održani.

Za ovu Misiju nadgledanja Izbora ENEMO posmatrači dolaze iz 16 različitih organizacija članova ENEMO i 8 dodatnih država Evrope i Azije.

ENEMO preliminarni izveštaj je zasnovan na nalazima posmatranja dugoročnih i kratkoročnih posmatrača u odnosu na međunarodne standarde i nacionalno izbornu zakonodavstvo. Misija ističe da ovaj preliminarni izveštaj ne donosi konačnu procenu za celokupni proces izbora. ENEMO će odložiti konačnu procenu do kraja izbornog procesa koji uključuje drugi krug izbora, prebrojavanje glasova, objavljivanje rezultata i potencijalne žalbe za rešavanje. Preliminarna izjava za drugi krug izbora 13. decembra biće objavljena u ponedeljak, 14. decembra, dok će finalni izveštaj biti objavljen u januaru 2010. godine.